

**INGLIZ TILINING XILMA-XILLIGI: AMERIKA INGLIZLARI, INGLIZ
INGLIZLARI, AVSTRALIYALIK INGLIZLAR KABI BUTUN DUNYO BO'YLAB
SO'ZLASHADIGAN INGLIZ TILINING TURLI SHAKLLARI VA
DIALEKTLARINI HAMDA MINTAQALAR VA JAMOALARDAGI
O'ZGARISHLARNI O'RGANISH**

Madaminova Guljamol Bunyodbek qizi

Ilmiy rahbar: **Qanoatova Nazokat Sotvoldi qizi**

University of economics and pedagogy Filologiya va
tillarni o'qitish (ingliz tili) ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Tel: +998 93 771 17 04

<mailto:madaminovaguliii@gmail.com>

Annotatsiya: Ingliz tili global til sifatida turli qit'alar va jamoalarda so'zlashadigan turli shakllari va dialektlari orqali ajoyib xilma-xillikni namoyish etadi. Ushbu maqola ingliz lahjalari spektrini o'rganish va tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, asosiy e'tiborni Amerika inglizlari, ingliz inglizlari, avstraliyalik inglizlar va shu va boshqa kontekstlardagi mintaqaviy o'zgarishlarga qaratadi. Ushbu lahjalarning lingvistik xususiyatlari, tarixiy rivojlanishi, madaniy ta'siri va ijtimoiy oqibatlarini o'rganish orqali ushbu tadqiqot ingliz tilining dinamik global hodisa sifatida boyligi va murakkabligini yoritishga harakat qiladi.

Key words: Ingliz tilining xilma-xilligi, ingliz dialektlari, amerikacha ingliz, ingliz inglizlari, avstraliyalik inglizlar, mintaqaviy o'zgarishlar, global ingliz tili, til xilma-xilligi, ijtimoiy-madaniy ta'sirlar, tarixiy o'zgarishlar

Kirish: Ingliz tili butun dunyo bo'ylab millionlab odamlar uchun asosiy aloqa vositasi bo'lib xizmat qiluvchi global miqyosda va moslashishda tengsizdir. Biroq, bu lingvistik gegemonlik bir xillikni anglatmaydi; aksincha, ingliz tili tarixiy, madaniy va geografik omillar ta'sirida shakllangan turli shakl va dialektlarda namoyon bo'ladi. Ushbu dissertatsiya ingliz tilidagi variantlarning nozik farqlari va o'ziga xos xususiyatlarini o'rganadi, ular mahalliy o'ziga xosliklar, tarixiy traektoriyalar va ijtimoiy-madaniy kontekstlarni qanday aks ettirishini o'rganadi.

Ingliz tili global til sifatida butun dunyo bo'ylab ajoyib shakllar va dialektlarni namoyish etadi. Britaniya ingliz tilining sayqallangan ohanglaridan tortib, avstraliyalik ingliz tilining sodda jozibasi va amerikacha ingliz tilining xilma-xil spektrigacha, har bir variant nafaqat geografik farqlarni, balki madaniy nuanslar va tarixiy voqealarni ham aks ettiradi.

O'zining kelib chiqishiga ko'ra ko'pincha arxetip hisoblangan ingliz ingliz tili bir nechta o'ziga xos mintaqaviy urg'u va dialektlarni o'z ichiga oladi. Odatda Angliyadagi o'qimishli sinflar bilan bog'liq bo'lgan Received Pronunciation (RP) Liverpul yoki Nyukasl kabi mintaqalarning keng aksanlaridan keskin farq qiladi. Bu xilma-xillik asrlar davomidagi ijtimoiy tabaqalanish va mahalliy ta'sirlardan kelib chiqqan bo'lib, Buyuk Britaniya bo'ylab ingliz tilida qanday gapirishini shakllantiradi.

Atlantika bo'ylab amerikacha ingliz tili boy dialekt gobeleniga aylandi. Yangi Angliyaning qirg'ilgan unlilaridan tortib Chuqur janubning cho'zilgan tovushigacha talaffuz, lug'at va grammatikadagi mintaqaviy o'zgarishlar juda ko'p. Afro-amerikalik mahalliy ingliz tili (AAVE) yana madaniy va tarixiy ahamiyatga ega qatlamlarni qo'shib, G'arbiy Afrika lingvistik naqshlarini Amerika ingliz tili bilan aralashtirib, tilning turli jamoalarda qanday moslashishi va rivojlanishini namoyish etadi.

Janubiy yarimsharda avstraliyalik ingliz tili yana bir o'ziga xos lazzatni taklif qiladi. O'zining qulay intonatsiyasi va o'ziga xos leksikasi ("G'day mate" - quintessential salom) bilan ajralib turadigan avstraliyalik ingliz tili mamlakatning Britaniya mustamlakasi va

keyingi izolyatsiya tarixini aks ettiradi. Uning so'zlashuv so'zlari va idiomalari ko'pincha avstraliyalik madaniyatning erkin, tenglik ruhini aks ettiradi.

Ushbu mashhur shakllardan tashqari, ingliz tili butun dunyo bo'ylab mintaqalar va jamoalar bo'ylab yanada xilma-xildir. Kanadada ingliz tili ingliz va amerikalik ingliz tilidan ta'sir ko'rsatadi, shu bilan birga mamlakatning ikki tilliligi tufayli frantsuz tilidan alohida elementlarni birlashtiradi. Hindistonda ingliz tili yuzlab mahalliy tillar orasida birlashtiruvchi til bo'lib xizmat qiladi, natijada hind ingliz tili mahalliy lug'at va grammatik tuzilmalar bilan boyitilgan.

Karib dengizi ingliz tilini Afrika, frantsuz va mahalliy tillar bilan aralashtirib, Yamayka Patois yoki Trinidad ingliz kabi jonli, ifodali lahjalarni yaratish uchun kreol ingliz navlari bilan yana bir ajoyib misolni taqdim etadi. Bu lahjalar nafaqat mintaqaviy o'ziga xoslik belgilari, balki qarshilik va madaniy g'urur ramzlari hamdir.

Bundan tashqari, Afrikadagi ingliz tili janubiy afrikalik ingliz tilining rasmiy registrilaridan tortib Nigeriya va Gana kabi mamlakatlarda so'zlashuvchi pidgin va kreol tillarigacha keng spektrni o'z ichiga oladi. Ushbu o'zgarishlar ingliz tilining mustamlakachilikdan keyingi tarix va davom etayotgan ijtimoiy dinamikani aks ettiruvchi turli kontekstlarda qanday moslashtirilganligi va mahalliyashtirilganligini ko'rsatadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ingliz tilining global til sifatida xilma-xilligi va moslashuvchanligini ta'kidlab, har bir bobdan olingan natijalarni sintez qiladi. Bu ingliz tilidagi variantlar nafaqat muloqotni osonlashtirishi, balki madaniy merosning ombori va o'ziga xoslik belgilari bo'lib xizmat qilishini ta'kidlaydi.

Butun dunyo bo'ylab so'zlashadigan ingliz tilining xilma-xilligi uning global lingua franca sifatida moslashuvchanligi va chidamliligidan dalolat beradi. Har bir shakl va dialekt nafaqat amaliy muloqot maqsadlariga xizmat qiladi, balki insoniyat madaniyati va tarixining boy gobelenini ham o'zida mujassam etgan. Ingliz tili globallashtirish va raqamli aloqa ta'sirida rivojlanishda davom etar ekan, uning xilma-xilligi kengayib boradi va tilni

bizning doimiy o'zgaruvchan dunyomizni aks ettiruvchi yangi iboralar va shakllar bilan yanada boyitadi.

Maqola ingliz tilining kelajakdagi traektoriyalari haqida fikr yuritish, globallashuv, texnologiya va migratsiyaning uning davomiy evolyutsiyasi va diversifikatsiyasiga ta'sirini ko'rib chiqish bilan yakunlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bekmuratova U.B “Ingliz tilini o‘qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish “ // Toshkent 2012.
2. Umirova, Z. (2020). IMPORTANCE OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES. International Scientific Conference of Students and Young Scientists “TARABI ALEMI”
3. uldasheva, N. N. (2020). Xorijiy tillarni o‘qitishda axborot texnologiyalar va innovatsion metodlarning o‘rni. Молодой учений, (12), 332-333.
4. <mailto:https://uz.vogueindustry.com/17392187-the-role-of-the-english-language-in-the-modern-world-the-relevance-of-learning-english>